EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 28.7.2023.
COM(2023) 460 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par to, kā darbojas Direktīva 2014/23/ES par koncesijas līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu, un par 12. pantā noteikto izņēmumu ietekmi uz iekšējo tirgu

{SWD(2023) 267 final}

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par to, kā darbojas Direktīva 2014/23/ES par koncesijas līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu, un par 12. pantā noteikto izņēmumu ietekmi uz iekšējo tirgu

1. IEVADS

Komisija lēš, ka 2018. gadā valsts iepirkuma kopējā vērtība ES bijusi aptuveni 2163 miljardi EUR jeb 13,6 % no ES IKP[1], no kuriem aptuveni 670 miljardi EUR[2] ietilpuši trīs publiskā iepirkuma direktīvu darbības jomā. Ja publiskā sektora iestādēm ir jāmobilizē privātais kapitāls un zinātība, lai papildinātu ierobežotos valsts resursus, koncesijas var būt ļoti pievilcīgs veids, kā īstenot sabiedrībai nozīmīgus projektus, vienlaikus ierobežojot valsts parādu. Koncesijas ir līgumiskas vienošanās, ar kurām viena vai vairākas publiskā sektora līgumslēdzējas iestādes vai līgumslēdzēji uztic vienam vai vairākiem privātiem ekonomikas dalībniekiem būvdarbu izpildi vai pakalpojumu sniegšanu un pārvaldību. Koncesijas līgumi, kuru vidējā vērtība gadā sasniedz 63 miljardus EUR, ir publiskā sektora un privāto uzņēmumu partnerības pamatā galvenajās stratēģiskajās nozarēs. Tas īpaši attiecas uz infrastruktūras attīstību, piemēram, ostām un lidostām, autostāvvietām, maksas ceļiem, autoceļu uzturēšanu vai vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu sniegšanu, piemēram, enerģētikas vai atkritumu likvidēšanas jomā.

Direktīva 2014/23/ES[3] par koncesijas līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu (turpmāk "direktīva") tika pieņemta, lai novērstu saskanīgas un visaptverošas ES līmeņa sistēmas trūkumu koncesijām. Direktīvas mērķis ir nodrošināt skaidru tiesisko regulējumu, kas, nodrošinot piešķiršanas procedūru pārredzamību un taisnīgumu, veicina koncesiju izmantošanu, vienlaikus uzlabojot uzņēmumu piekļuvi tirgum.

Direktīvas 53. panta ceturtajā daļā paredzēts, ka Komisija "pārskata šīs direktīvas darbību un ziņo Eiropas Parlamentam un Padomei [..]", savukārt minētā panta trešajā daļā noteikts, ka Komisija "izvērtē [ūdenssaimniecības nozares] izņēmumu" no direktīvas darbības jomas "ekonomisko ietekmi uz iekšējo tirgu". Šajā ziņojumā ir izklāstīti šā pārskata un izvērtējuma galvenie konstatējumi. Tajā izmantota informācija no Komisijas dienestu darba dokumenta par direktīvas piemērošanu ("Komisijas dienestu darba dokuments"), kas lasāms kopā ar šo ziņojumu.

Ziņojums un dienestu darba dokuments ir balstīti uz pierādījumu kopumu, kas iegūts no vairākiem avotiem, piemēram, datiem, kas iegūti no datubāzes *Tenders Electronic Daily*

---

1 Publiskā iepirkuma rādītāji 2018, *GROW* ĢD, 2021. gada 17. maijs (https://ec.europa.eu/docsroom/documents/48156).

2 Sk. 1. piezīmi, 1. lpp.

3 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/23/ES (2014. gada 26. februāris) par koncesijas līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu (OV L 94, 28.3.2014., 1.–64. lpp.).

(*TED*); informāciju, ko dalībvalstis dara pieejamu saskaņā ar direktīvas 45. pantu[4]; Koncesiju direktīvas īstenošanas pētījumu, ko Komisijas uzdevumā veica *London Economics Europe* un *Spark Legal* (2021. gads)[5]; Komisijas dienestu 2021. gadā uzsākto aptauju, kas veikta, lai iegūtu informāciju no dalībvalstīm par ūdenssaimniecības nozares organizāciju un ieinteresēto personu nostāju, ko tās pauda Komisijas organizētajā ieinteresēto personu tiešsaistes pasākumā par direktīvas darbības pārskatīšanu un ūdenssaimniecības izslēgšanas izvērtējumu.

Novēlotā direktīvas transponēšana visās dalībvalstīs (direktīva visā ES tiek piemērota tikai kopš 2020. gada) šobrīd neļauj pilnībā izvērtēt direktīvas darbību un ūdenssaimniecības nozares izslēgšanu. Lai varētu pilnvērtīgi novērtēt direktīvas darbību, kā arī ietekmi, ko radītu ūdenssaimniecības nozares izslēgšana no direktīvas darbības jomas, ir vajadzīga plašāka pieredze direktīvas piemērošanā. Tomēr tendences, kas novērotas, pamatojoties uz pieejamajiem datiem, liecina par koncesiju līgumu lielāku pārredzamību, MVU lielāku dalību koncesijās un uzlabotu administratīvo spēju pārraudzīt publisko iepirkumu un koncesijas valsts līmenī.

2. ES KONCESIJU TIRGUS

Kopējā to koncesiju vērtība, uz kurām attiecas direktīva un kuras piešķirtas laikposmā no 2016. līdz 2021. gadam, tiek lēsta 377,5 miljardu EUR apmērā. Koncesiju kopējā vērtība ir 12 % no gada kopējā publiskā iepirkuma tirgus, uz ko attiecas trīs publiskā iepirkuma direktīvas kopā[6]. Direktīva attiecas uz koncesijām, kuru vērtība ir 5 382 000 EUR vai lielāka[7].

Kopš 2016. gada 18. aprīļa – transponēšanas termiņa – kopējais ES piešķirto koncesiju skaits ir aptuveni divkāršojies un turpina augt[8]. Augšupejošā tendence vērojama lielākajā daļā dalībvalstu.

---

4 Direktīvas 53. panta ceturtajā daļā norādīts, ka direktīvas darbības pārskatīšanu veic, balstoties uz informāciju, ko dalībvalstis sniedz saskaņā ar 45. panta 3. punktu.

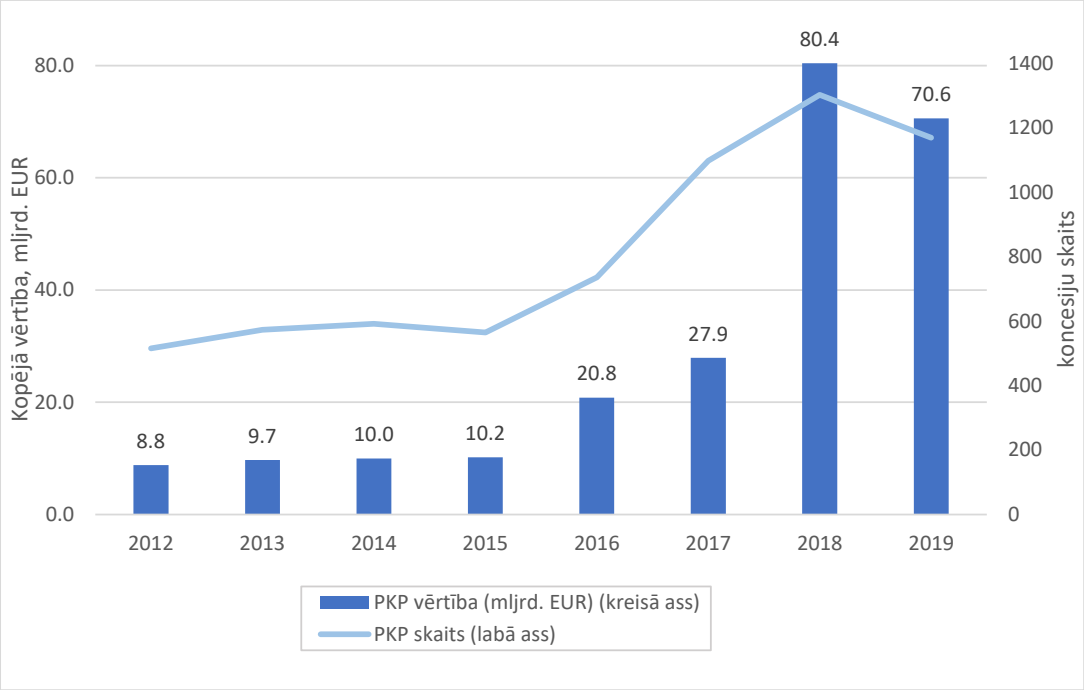
5 Pētījums tiks publicēts kopā ar šo ziņojumu.

6 2018. gada dati, kas attiecas uz Direktīvu 2014/23/ES, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2014/24/ES (2014. gada 26. februāris) par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK, OV L 94, 28.3.2014., 65.–242. lpp., un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2014/25/ES (2014. gada 26. februāris) par iepirkumu, ko īsteno subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs, un ar ko atceļ Direktīvu 2004/17/EK, OV L 94, 28.3.2014., 243.–374. lpp.

7 Koncesijas, kuru vērtības ir zemākas par šo robežvērtību, bieži tiek publicētas *TED*.

8 No 2012. gada līdz 2016. gada 18. aprīlim un no 2016. gada 19. aprīļa līdz 2019. gadam piešķirto koncesiju kopskaita salīdzinājums. Sīkāku informāciju sk. Komisijas dienestu darba dokumenta 3. nodaļā.

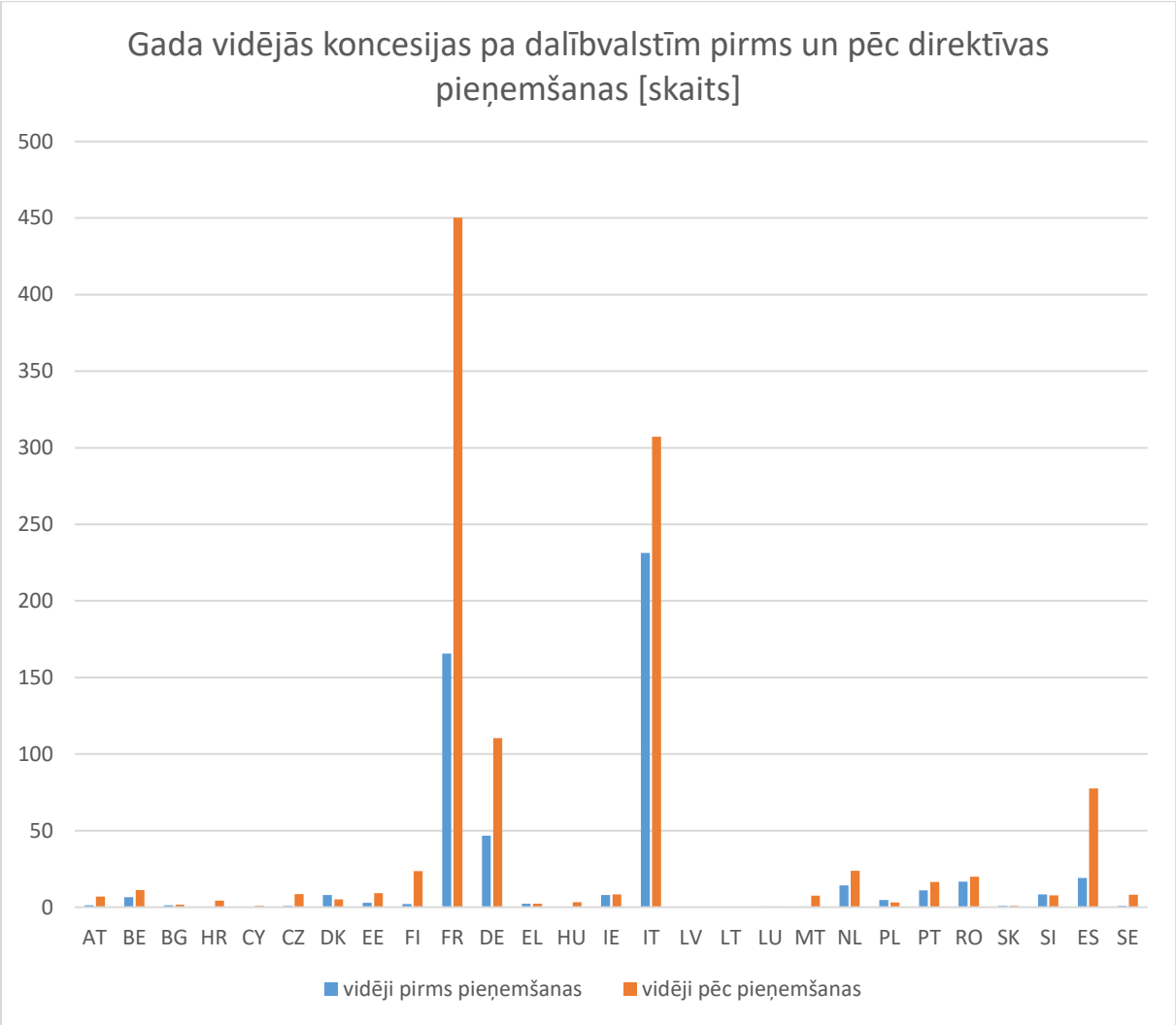
1. attēls. Paziņojumi par koncesiju piešķiršanu pa gadiem [skaits, vērtība miljardos EUR], EEZ valstis

Avots: Koncesiju direktīvas īstenošanas pētījums (*Study on the implementation of the Concessions Directive*), London Economics Europe un Spark Legal (2021), 41. attēls.

Francija un Itālija veido vairāk nekā divas trešdaļas no ES koncesiju tirgus. Kopā ar Spāniju un Vāciju šīs dalībvalstis veido 85 % no kopējā koncesiju piešķīrumu pieauguma tajā pašā laikposmā. Arī tādas dalībvalstis kā Austrija, Čehija, Somija, Ungārija, Horvātija, Malta, Ungārija un Zviedrija ir reģistrējušas koncesiju izmantošanas lielu pieaugumu.

2. attēls. Gada vidējais koncesiju skaits dalībvalstīs pirms un pēc direktīvas pieņemšanas [skaits]

Avots: iekšējs aprēķins, pamatojoties uz Koncesiju direktīvas īstenošanas pētījumu, *London Economics Europe* un *Spark Legal* (2021), 17. attēls.

Kopš 2016. gada 18. aprīļa – transponēšanas termiņa – ir strauji audzis piešķirto pakalpojumu koncesiju skaits. Tomēr būvdarbu koncesiju piešķiršanas gadījumu skaits pakāpeniski samazinājās jau agrāk un turpināja samazināties arī pēc minētā datuma.

Nozares, kurās kopš 2016. gada piešķirts vislielākais koncesiju skaits, ir šādas: 1) viesnīcu, restorānu un mazumtirdzniecības pakalpojumi; 2) atpūtas, kultūras un sporta pakalpojumi; 3) būvdarbi.

3. TRANSPONĒŠANA UN PĀRKĀPUMU IZBEIGŠANAS LIETAS

Komisijas mērķis ir panākt drīzu atbilstību, lai iedzīvotāji un uzņēmumi iespējami drīz izjustu labumu no ES tiesībām. Tāpēc Komisija gadu gaitā ir palielinājusi atbalstu dalībvalstīm, novēršot pārkāpumus jau iedīglī un citādi tos atrisinot procedūras sākumā, lai nebūtu pret dalībvalsti jāvēršas Tiesā. Rezultātā ir samazinājies to gadījumu skaits, kad direktīvu transponēšana dalībvalstis kavējas. Stiprinot šo pieeju, Komisija nesen ierosināja noteikt

konkrētus mērķus izpildes panākšanā, lai gan transponēšanas, gan atbilstības deficītu ierobežotu līdz 0,5 %[9].

Direktīvai dalībvalstu tiesību aktos bija jābūt transponētai 2016. gada 18. aprīlī. Līdz transponēšanas perioda beigām tikai sešas dalībvalstis bija paziņojušas Komisijai par nepieciešamajiem pasākumiem, un 2016. gadā tika uzsāktas pārkāpuma lietas par neziņošanu. Līdz 2020. gada februārim[10] visas ES dalībvalstis bija transponējušas direktīvu, un visi pārkāpumi saistībā ar novēlotu transponēšanu bija novērsti. Tomēr trīs dalībvalstis nav transponējušas pantu, kas nosaka īpašus izņēmumus no direktīvas piemērošanas ūdenssaimniecības jomā, un trīs dalībvalstis to ir izdarījušas tikai daļēji. Tāpēc šīs dalībvalstis piemēro (pilnībā vai daļēji) direktīvu arī attiecībā uz koncesijām būvdarbiem un pakalpojumiem konkrētās ūdenssaimniecības nozares jomās.

Veicot valsts transponēšanas pasākumu izvērtēšanu, tika konstatēts, ka transponēšanas termiņa beigu datumā tikai desmit dalībvalstis bija pilnībā izpildījušas visus direktīvā noteiktos pienākumus. Tāpēc Komisija četros secīgos posmos (2019. gada janvārī, 2019. gada oktobrī, 2021. gada jūnijā un 2021. gada decembrī) uzsāka pārkāpuma procedūras pret pārējām dalībvalstīm. Pēc paziņošanas par valsts pasākumiem un to izvērtēšanas ir oficiāli izbeigtas procedūras pret astoņām dalībvalstīm, jo tās ir veikušas korektīvus likumdošanas pasākumus. Pārējās procedūras vēl turpinās,[11] un tās attiecas uz tādiem elementiem kā darbības joma, kritēriji ekonomikas dalībnieku izslēgšanai un līgumu izmaiņas.

Vairākās dalībvalstīs valsts iestādes ir izdevušas norādījumus par koncesiju noteikumiem.

4. GALVENIE KONSTATĒJUMI, KAS GŪTI, PĀRSKATOT DIREKTĪVAS DARBĪBU

Direktīvai ir divi galvenie mērķi: 1) nodrošināt tiesiskā regulējuma noteiktību, definējot konkrētus jēdzienus un kodificējot konkrētus principus saistībā ar koncesiju piešķiršanu saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas judikatūru, un 2) uzlabot piekļuvi koncesiju tirgiem, palielinot piešķiršanas procedūru pārredzamību un taisnīgumu.

4.1. Juridiskā noteiktība

Jēdziena “koncesija” definīcija

Direktīvā ir sniegta koncesiju definīcija ES līmenī[12]. Praksē šķiet, ka dalībvalstu tiesību aktos termins “koncesija” bieži tiek lietots attiecībā uz nozarēm un jautājumiem, kas pārsniedz

9 Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Vienotajam tirgum 30 gadi”, COM(2023) 162 final, 16.03.2023.

10 Pēdējā no dalībvalstīm direktīvas noteikumus transponēja 2020. gada 26. februārī.

11 Dažas no pārkāpuma procedūrām attiecas uz visām trim publiskā iepirkuma direktīvām, tāpēc tās tiks oficiāli slēgtas tikai tad, kad būs atrisināti visi jautājumi (saistībā ar visām trim 6. zemsvītras piezīmē minētajām direktīvām). Šajā sakarā var rasties iespaids, ka dažās dalībvalstīs pārkāpumi turpinās, pat ja, stingri ņemot, ar direktīvas īstenošanu saistītie jautājumi pa šo laiku ir atrisināti.

12 Direktīvā koncesijas ir definētas kā rakstveida līgumi starp vienu vai vairākām līgumslēdzējām iestādēm vai līgumslēdzējiem un vienu vai vairākiem ekonomikas dalībniekiem (koncesionāriem), kuros koncesionāriem ir uzticēta būvdarbu izpilde vai pakalpojumu sniegšana un pārvaldība un par

direktīvas darbības jomu. Lielākajā daļā dalībvalstu valsts tiesību aktos termins "koncesija" bieži tiek lietots, lai apzīmētu citus juridiskus jēdzienus, piemēram, atļaujas vai licences[13].

Šīs neatbilstības var palielināt izmaksas, jo ekonomikas dalībnieki, kas piedalās pārrobežu koncesijās, nevar paļauties uz vienu jēdziena "koncesija" nozīmi. Tas var arī radīt laikietilpīgus pārpratumus gan no līgumslēdzēju iestāžu/ līgumslēdzēju, gan ekonomikas dalībnieku puses ne tikai par piemērojamās definīcijas interpretāciju, bet arī par to, kuri tiesību akti ir piemērojami.

Jēdziena "operacionālais risks" definīcija

Operacionālais risks[14] ir tas, kas koncesijas līgumus atšķir no citiem publiskiem līgumiem. Tāpēc šā jēdziena transponēšana ir būtiska, lai nodrošinātu pareizu direktīvas īstenošanu. Tomēr tikai četras dalībvalstis ir transponējušas šo jēdzienu tieši tā, kā noteikts direktīvā. Vairāk nekā divdesmit dalībvalstis šo jēdzienu transponējušas, izmantojot no direktīvā noteiktā nedaudz atšķirīgu formulējumu, un divas dalībvalstis savos tiesību aktos vispār nav aplūkojušas operacionālo risku. Šobrīd nav iespējams konstatēt, vai šīm neatbilstībām ir praktiska ekonomiska ietekme. Operacionālā riska atšķirīga interpretācija var nozīmēt, ka publiskais iepirkums viena un tā paša veida būvdarbiem vai pakalpojumu sniegšanai dažādās dalībvalstīs tiks uztverts atšķirīgi vai arī uz to pat var neattiekties noteikumi, ar kuriem transponē direktīvu.

Koncesijas līgumu izmaiņas

Direktīvā ir ietverti arī konkrēti noteikumi par koncesijas līgumu izmaiņām, kas radušās atbilstoši judikatūrai, un tajā sniegti praktiski risinājumi, kā rīkoties neparedzētos gadījumos, kad koncesijas darbības laikā koncesijai ir nepieciešams veikt izmaiņas. Lai nodrošinātu efektīvu konkurenci un pārredzamību, līgumu izmaiņas ir jāveic uzmanīgi, jo īpaši izmaiņas bez jauna konkursa izsludināšanas.

Dažas dalībvalstis ir izstrādājušas norādījumus par līgumu izmaiņām. Vienpadsmit dalībvalstis valsts tiesību aktos ir ieviesušas skaidru prasību, ka visas izmaiņas ir jāapstiprina pārvaldes iestādei, kas nav par sākotnējo līgumu atbildīgā iepirkuma iestāde. Tomēr bieži tiek ziņots, ka līgumu izmaiņas to darbības laikā, to starpā līgumu nepamatota pagarināšana un grozījumi bez jauna konkursa izsludināšanas, ir nepareizas piemērošanas cēlonis.

---

kuriem tie saņem atlīdzību, saņemot tiesības ekspluatēt attiecīgās būves vai izmantot attiecīgos pakalpojumus vai saņemot šīs tiesības kopā ar samaksu.

13 Tas ir jānošķir no "atļaujām" vai "licencēm", kas ietver publiskā sektora iestādes nosacījumus, ar kādiem līgumslēdzējs var veikt noteiktu darbību. Atļauja vai licence dod līgumslēdzējam tiesības izmantot šo atļauju vai licenci, savukārt koncesionāram ir pienākums. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2006/123/EK (2006. gada 12. decembris) par pakalpojumiem iekšējā tirgū (OV L 376, 27.12.2006., 36. lpp.) piemērojama atļaujām un licencēm.

14 Direktīvā ir definēts jēdziens "operacionālais risks". Koncesijas līgumi vienmēr ietver ekonomiska rakstura operacionālā riska nodošanu koncesionāram. Tas nozīmē, ka koncesionārs nevar atgūt veiktos ieguldījumus un izmaksas, kas radušās, ekspluatējot piešķirtās būves vai izmantojot piešķirtos pakalpojumus normālos darbības apstākļos, pat ja daļa riska paliek līgumslēdzējai iestādei vai līgumslēdzējam.

Koncesijas un citas publiskā un privātā sektora partnerības

Direktīvā ir precizēti gadījumi, kad līgums, kas noslēgts starp līgumslēdzēju iestādi un ekonomikas dalībnieku, nav pakļauts koncesijas piešķiršanas noteikumiem. To nosaka Eiropas Savienības Tiesas judikatūrā izklāstītie principi, jo nav ES tiesību aktu, kas definētu un reglamentētu publiskā un privātā sektora partnerības jēdzienu.

Dalībvalstis ir pieņēmušas dažādas pieejas publiskā un privātā sektora partnerību likumdošanai. Dažu valstu tiesiskajā regulējumā ir iekļauti noteikumi, kas precizē, kā publiskā un privātā sektora partnerības ir saistītas ar koncesiju noteikumiem, savukārt citās dalībvalstīs valsts līmenī ir atšķirīgas jēdziena "publiskā un privātā sektora partneri" definīcijas un/vai mazāk skaidrības par to, kā tiesību akti šajā jomā attiecas uz koncesiju definīciju un noteikumiem.

4.2. Piemērošana un izpilde – koncesijas līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas noteikumu nepareizas piemērošanas cēlonis

Visas dalībvalstis ziņo par būtiskiem un sekmīgiem centieniem izveidot pārraudzības iestādes un struktūras, lai nodrošinātu koncesiju piešķiršanas noteikumu pareizu un efektīvu piemērošanu. Lielākā daļa dalībvalstu ir iecēlušas vienu publiskā iepirkuma pārraudzības iestādi. Dalībvalstu ziņojumos nav nodalītas koncesijas un citi iepirkumu veidi. Tāpēc informācija par nepareizas piemērošanas, strukturālu vai atkārtotu problēmu cēloņiem ir sniegta par visiem iepirkumu veidiem.

Visbiežākie nepareizas piemērošanas vai juridiskās nenoteiktības iemesli, par kuriem ziņo dalībvalstis, ir iepirkuma prasmju trūkums, līgumu izmaiņas to darbības laikā, iepirkuma paredzamās vērtības aprēķināšana un mākslīga sadalīšana daļās.

Attiecībā uz noteikumu praktisko piemērošanu dalībvalstis ziņo par grūtībām, kas saistītas ar izslēgšanas iemeslu interpretāciju un pārbaudi, tādu jēgpilnu piešķiršanas kritēriju formulēšanu, kas nav tikai cena, t. sk. ar stratēģiskajiem mērķiem saistītu kritēriju formulēšanu, sarunu procedūras izmantošanu bez publicēšanas, līgumu klasificēšanu par publiskiem līgumiem vai koncesijām un pārredzamību.

Dalībvalstis bija ieviesušas vispārējus pretkorupcijas tiesību aktus un iestādes vēl pirms direktīvas pieņemšanas. Lielākajā daļā dalībvalstu par šādas politikas īstenošanu galvenokārt ir atbildīgas valsts konkurences iestādes, prokurori un citas tiesībaizsardzības iestādes. Turklāt dažās dalībvalstīs ir īpašas iestādes, kas nodarbojas ar krāpšanas vai korupcijas apkarošanu.

Lai mazinātu interešu konflikta, korupcijas, slepenu norunu un karteļu riskus, lielākā daļa dalībvalstu ir pieņēmušas tādus ieteikuma tiesību pasākumus kā valsts pretkorupcijas stratēģijas, norādījumus (piemēram, slepenu norunu atklāšanai, izpratnes veicināšanai un apmācībai, iecietības programmas ekonomikas dalībniekiem, kas sniedz informāciju, un preventīvus pasākumus), ierēdņu rīcības kodeksus un profesionalizācijas pasākumus. Turklāt lielākā daļa dalībvalstu ir pieņēmušas pasākumus, kas pārsniedz direktīvas prasības, ieviešot,

piemēram, plašākas interešu konflikta definīcijas, sodus vai pat līgumu anulēšanu saskaņā ar ESAO pamatnostādnēm[15].

1. izcēlums. Norādījumi par slepenu norunu novēršanu publiskā iepirkuma un koncesiju jomā

Komisija nesen publicēja jaunus norādījumus[16] Eiropas līgumslēdzējām iestādēm un līgumslēdzējiem par to, kā kliedēt aizdomas par slepenām norunām publiskā iepirkuma un koncesiju jomā.

Norādījumos ir uzskaitīti rīki/instrumenti, kuru mērķis ir, no vienas puses, atbalstīt dalībvalstis un līgumslēdzējas iestādes spēju veidošanā, lai novērstu slepenu norunu gadījumus, un, no otras puses, veicināt sadarbību starp valstu centrālajām iepirkuma un konkurences iestādēm, lai nodrošinātu atbalstu līgumslēdzējām iestādēm. Norādījumos ietverti arī ērti lietojami padomi līgumslēdzējām iestādēm par to, kā piemērot ar slepenām norunām saistīto izslēgšanas iemeslu, kas paredzēts publiskā iepirkuma direktīvās.

4.3. Konstatējumi saistībā ar labāku piekļuvi koncesiju tirgum

Novērtējot, vai ar direktīvu ir uzlabota piekļuve koncesiju tirgum, tika ņemti vērā šādi faktori: i) pārredzamība ar publicēšanas palīdzību; ii) MVU dalība koncesiju piešķiršanā; iii) konkursa piedāvājumu skaits un iv) pārrobežu dalība ES koncesiju tirgū.

Pārredzamība ar publicēšanas palīdzību

No *TED* iegūtie dati liecina, ka kopš 2016. gada 18. aprīļa ir būtiski palielinājies publicēto paziņojumu par koncesijām skaits: no 664 paziņojumiem 2016. gadā līdz 1877 paziņojumiem 2021. gadā. Tāpat publicēto paziņojumu par koncesiju piešķiršanu skaits gadā ir palielinājies no 143 paziņojumiem 2016. gadā līdz 993 paziņojumiem 2021. gadā.

Tomēr šķiet, ka paziņojumu par koncesijām skaits joprojām ir aptuveni divreiz lielāks nekā paziņojumu par koncesiju piešķiršanu skaits[17]. Šī neatbilstība starp paziņojumu par koncesijām un paziņojumu par koncesiju piešķiršanu skaitu ir vērojama visās dalībvalstīs, un to, šķiet, nosaka vairāki faktori, piemēram, šādi: koncesijas var tikt izsludinātas, izmantojot

15 ESAO *Recommendation on Fighting Bid Rigging in Public Procurement* (Ieteikums par cīņu pret manipulācijām ar piedāvājumiem publiskajā iepirkumā), pieejams vietnē https://www.oecd.org/daf/competition/oecdrecommendationonfightingbidriggininpublicprocurement.htm.

16 *Paziņojums par līdzekļiem cīņai pret slepenām norunām publiskajā iepirkumā un par norādījumiem, kā piemērot ar tām saistīto izslēgšanas iemeslu*, C (2021) 1631, 15.3.2021.

17 Paziņojumi par koncesijām tiek publicēti *Oficiālajā Vēstnesī* konkursa procedūras sākumā, lai nodrošinātu pienācīgu konkursa izsludināšanu, savukārt paziņojumi par koncesiju piešķiršanu tiek publicēti beigās, un tajos ir iekļauta informācija par konkursa rezultātiem. Sīkāku informāciju sk. ziņojumam pievienotā dienestu darba dokumenta 5.2. nodaļā "Labākas piekļuves nodrošināšana koncesiju tirgum".

paziņojumus, bet galu galā tās var netikt piešķirtas, un vairāki paziņojumi par līgumiem galu galā var īstenoties vienas koncesijas piešķiršanā[18].

Paredzams, ka TED paziņoto datu kvalitāte paaugstināsies ar Regulas (ES) 2019/1780 īstenošanu,[19] jo tā izveido jaunas paziņojuma standartveidlapas ("e-veidlapas"), kas būs obligātas no 2023. gada 25. oktobra[20].

Lai gan paziņojumu par koncesijām un paziņojumu par koncesiju piešķiršanu publikāciju skaita pieaugums liecina, ka kopš 2016. gada 18. aprīļa pārredzamība ir uzlabojusies, ir arī jāatzīmē, ka ir palielinājies koncesiju piešķiršanas gadījumu skaits bez iepriekšējas paziņojuma par līgumu publicēšanas[21] TED datubāzē. Kopš 2018. gada bez paziņojuma par koncesijām publicēšanas piešķirto koncesiju kopējā gada vērtība ir bijusi lielāka nekā pēc paziņojuma par koncesijām publicēšanas piešķirto koncesiju vērtība. Piemēram, 2021. gadā bez paziņojuma par līgumu publicēšanas piešķirto koncesiju kopējā vērtība bija 44 miljardi EUR, savukārt ar paziņojuma par koncesijām publicēšanu piešķirto koncesiju kopējā vērtība bija 37 miljardi EUR. Koncesiju piešķiršana bez iepriekšējas publicēšanas galvenokārt notiek elektroenerģijas sadales nozarē, kurā ir maz piegādātāju un kurā konkurences trūkumu var izskaidrot ar tehniskiem iemesliem vai ekskluzīvu tiesību esību.

MVU dalība koncesiju piešķiršanā

Līdz 2016. gada 18. aprīlim informācija par līgumslēdzēju lielumu netika reģistrēta *TED,* tāpēc nav iespējams salīdzināt, cik bieži līgumslēgšanas tiesības tika piešķirtas MVU pirms un pēc šī datuma. Tomēr kopš 2016. gada ir ievērojami pieaudzis MVU piešķirto koncesiju skaits: no 22,4 % 2016. gadā līdz 31,6 % 2021. gadā. Vērojamas liecības, ka dalībvalstis, kas sniedz valsts norādījumus par koncesijām, piesaista vairāk MVU[22].

Tomēr vērtības izteiksmē MVU nav tikpat liela daļa no piešķirtajiem līgumiem. Saskaņā ar *TED* datiem MVU galvenokārt tika piešķirtas tiesības slēgt mazas vērtības līgumus (MVU piešķirto koncesiju daļa svārstījās no 11,2 % 2017. gadā līdz 3,9 % 2021. gadā). Lai gan attiecīgajā periodā lielie koncesionāri ieguva tikai divus no trim koncesijas līgumiem, šādi līgumi veidoja gandrīz 92 % koncesiju tirgus vērtības izteiksmē. MVU piešķirto koncesiju skaits un vērtība ir salīdzinoši maza salīdzinājumā ar to kopējo nozīmi ekonomikā.

---

18 Starpība var rasties arī metodikas dēļ, jo nepiešķirtās un atceltās koncesijas ir izņemtas no datubāzes, kurā reģistrēti paziņojumi par koncesiju piešķiršanu, bet ne no datubāzes, kurā reģistrēti paziņojumi par koncesijām.

19 Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2022/2303 (2022. gada 24. novembris), ar kuru groza Īstenošanas regulu (ES) 2019/1780 (2019. gada 23. septembris), ar ko izveido standarta veidlapas paziņojumu publicēšanai publiskā iepirkuma jomā (OV L 305, 25.11.2022., 12. lpp.).

20 Regulu (ES) 2022/2303 piemēro no 2022. gada 14. novembra. No šā datuma līdz 2023. gada 24. oktobrim e-veidlapu izmantošana pircējiem nav obligāta. Lielākā daļa dalībvalstu mainīs praksi pārejas perioda beigās.

21 Saskaņā ar direktīvas 31. panta 4. punktu noteiktos apstākļos un noteiktās nozarēs publiskajam iepircējam nav pienākuma publicēt paziņojumu par koncesijām.

22 *Study on the implementation of the Concessions Directive* (Koncesiju direktīvas īstenošanas pētījums), London Economics Europe un Spark Legal (2021), 108. lpp.

MVU stratēģijā un rīcības plānā intelektuālā īpašuma tiesību jomā[23] norādīts, ka inovācijas iepirkums piedāvā neizmantotas iespējas jaunuzņēmumiem un inovatīvu risinājumu izstrādei. Publiskie ieguldījumi un inovācija ir divi būtiski veidi, kā pārvarēt problēmas, kas saistītas ar ekonomikas atveseļošanu, zaļo un digitālo pārkārtošanos un noturīgākas ekonomikas izveidi ES. Komisija uzskata, ka zaļais publiskais iepirkums ir svarīgs instruments, lai stimulētu pieprasījumu pēc nulles emisiju produktiem plašā mērogā, kā tas atspoguļots Zaļā kursa industriālajā plānā[24].

Turklāt 2021. gadā Komisija pieņēma Ieteikumus par inovācijas iepirkumu,[25] kuru mērķis ir veicināt inovācijas iepirkumu un palīdzēt ekonomikas dalībniekiem izstrādāt inovatīvus risinājumus svarīgākajās rūpniecības ekosistēmās, jo īpaši tajās, kur publiskie iepircēji ir kritiski svarīgi ieguldītāji.

Konkursa piedāvājumu skaits

Analizējot *TED* kopš 2016. gada 18. aprīļa apkopotos datus, redzams, ka no 2016. līdz 2019. gadam ir samazinājies gada vidējais konkursa piedāvājumu skaits uz vienu paziņojumu par koncesiju piešķiršanu. 2020. un 2021. gadā vidējais piedāvājumu skaits palielinājās, bet 2021. gada rādītājs (2,44 konkursa piedāvājumi uz vienu piešķīrumu) joprojām ir zemāks par 2016. gada vērtībām.

Pārrobežu[26] dalība ES koncesiju tirgū

Attiecībā uz mazas vērtības koncesijām, uz kurām attiecas direktīva, to ekonomikas dalībnieku īpatsvars, kuri iesniedz piedāvājumus no savas valsts tirgus, lai iegūtu koncesiju citā dalībvalstī (tiešā pārrobežu koncesija), ir 2,4 %. To ekonomikas dalībnieku īpatsvars, kuri iesniedz piedāvājumus un uzvar ar vietējo meitasuzņēmumu starpniecību (netiešā pārrobežu koncesija), ir 15,5 %. Pārrobežu koncesiju piešķiršana lielās vērtības koncesijām ir 3,4 % tiešo pārrobežu koncesiju gadījumā un 8,5 % netiešo pārrobežu koncesiju gadījumā[27].

Attiecībā uz ES iekšējiem (pārrobežu) koncesijas līgumiem visbiežāk ES iekšējos (pārrobežu) koncesijas līgumus slēdz uzņēmumi, kuru galvenā mītne atrodas Francijā, bet kuru

---

23 Komisijas paziņojums "ES inovāciju potenciāla maksimāla izmantošana. Rīcības plāns intelektuālā īpašuma jomā ES atveseļošanās un noturības atbalstam", COM(2020) 760 final, 25.11.2020.

24 Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Zaļā kursa industriālais plāns neto nulles emisiju laikmetam", COM(2023) 62 final, 1.2.2023.

25 Komisijas paziņojums "Ieteikumi par inovācijas iepirkumu", C (2021) 4320, 18.6.2021.

26 Līgumi, kuru slēgšanas tiesības līgumslēdzēja iestāde vai līgumslēdzējs vienā dalībvalstī piešķir ekonomikas dalībniekam no citas dalībvalsts.

27 *Study on the measurement of cross-border penetration in the EU public procurement market, Final report* (Pētījums par pārrobežu izplatības novērtēšanu ES publiskā iepirkuma tirgū, nobeiguma ziņojums), Prometeia SpA, BIP Business Integration Partners- Spa, Economics for Policy a knowledge Center of Nova School of Business and Economics Lisboa, 2021. gada marts, 66. un 78. lpp.

meitasuzņēmumi atrodas citās dalībvalstīs, kam seko uzņēmumi no Luksemburgas, Vācijas un Zviedrijas[28].

Nesen veiktā pētījuma[29] ietvaros veiktā aptauja liecina, ka uzņēmumi saskata šādus šķēršļus saistībā ar pārrobežu un ārvalstu dalības procesu un līgumu īstenošanu: apgrūtinošas administratīvās prasības un tiesiskais regulējums, apgrūtināta piekļuve iepirkuma informācijai un valoda.

2. izcēlums. Ārvalstu dalība ES koncesiju tirgū

Salīdzinot ES iekšējo (pārrobežu) un ārpussavienības (ārvalstu)[30] koncesiju piešķiršanas gadījumu skaitu, dominē koncesionāri no valstīm, kas nav ES dalībvalstis. Attiecībā uz ārpussavienības koncesiju piešķiršanu visbiežāk koncesiju līgumus no ārvalstīm slēdz uzņēmumi, kuru galvenās mītnes atrodas Apvienotajā Karalistē un ASV, bet kuru meitasuzņēmumi atrodas ES.

Komisija ir pieņēmusi pasākumus, kas novērš ārvalstu subsīdiju radītus iekšējā tirgus izkropļojumus, arī publiskā iepirkuma un koncesiju tirgū. Šajā sakarā 2022. gada 14. decembrī pieņemtās regulas par ārvalstu subsīdijām[31] mērķis ir pienācīgi risināt jautājumus, kas saistīti ar piedāvājumiem, kas publiskā iepirkuma līgumos un koncesijās izmanto ārvalstu subsīdijas, kuras rada iekšējā tirgus izkropļojumus. Komisijai ir pilnvaras pēc paziņojuma saņemšanas pirms līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas pārbaudīt informāciju par finansiālām ārvalstu iemaksām iesaistītajam ekonomikas dalībniekam publiskā iepirkuma un koncesijas konkursa procedūras sakarā. Lai aptvertu ekonomiski nozīmīgus gadījumus, ir obligāti jāsniedz iepriekšēji paziņojumi, ja tiek pārsniegta 250 miljonu EUR robežvērtība. Regulu piemēros no 2023. gada 12. jūlija.

Starptautiskā iepirkuma akta (IPI) regulas[32] mērķis ir atvērt to trešo valstu iepirkuma un koncesiju tirgus, kuras ierobežo ES ekonomikas dalībnieku, preču vai pakalpojumu piekļuvi, ļaujot Komisijai izmeklēt gadījumus un vienlaikus rīkot konsultācijas ar attiecīgo trešo valsti par iespējamo ierobežojumu atcelšanu. Tomēr, ja konsultācijas ar šo trešo valsti neizdodas, Komisija var pieņemt IPI pasākumus, lai ierobežotu šīs trešās valsts tirgus dalībnieku, preču un pakalpojumu piekļuvi ES iepirkuma un koncesiju tirgiem.

[28] Sīkāku informāciju sk. ziņojumam pievienotā dienestu darba dokumenta 5.3. nodaļā "Pārrobežu un ārvalstu dalība ES koncesiju tirgū".

[29] Sk. 25. zemsvītras piezīmi 10. lpp.

[30] Līgumi, kuru slēgšanas tiesības līgumslēdzēja iestāde vai līgumslēdzējs vienā dalībvalstī piešķir ekonomikas dalībniekam no trešās valsts.

[31] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/2560 (2022. gada 14. decembris) par ārvalstu subsīdijām, kas izkropļo iekšējo tirgu (OV L 330, 23.12.2022, 1. lpp.).

[32] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/1031 (2022. gada 23. jūnijs) par trešo valstu ekonomikas dalībnieku, preču un pakalpojumu piekļuvi Savienības publiskā iepirkuma un koncesiju tirgiem un par procedūrām, kas atbalsta sarunas par Savienības ekonomikas dalībnieku, preču un pakalpojumu piekļuvi trešo valstu publiskā iepirkuma un koncesiju tirgiem (Starptautiskā iepirkuma akts – IPI), OV L 173, 30.6.2022., 1. lpp.

5. KONSTATĒJUMI PAR DIREKTĪVAS IETEKMI UZ ŪDENSSAIMNIECĪBAS NOZARI

Direktīvā nav iekļautas koncesijas tādu tīklu nodrošināšanai vai ekspluatācijai, kas paredzēti ūdens ražošanai, sadalei vai transportēšanai kā sabiedriskajam pakalpojumam. Visas koncesijas attiecībā uz ūdensapgādi šiem tīkliem ir izslēgtas, tāpat kā koncesijas attiecībā uz notekūdeņu novadīšanu vai attīrīšanu. Tomēr dažas dalībvalstis ir nolēmušas iekļaut visas šīs darbības savos valsts transponēšanas pasākumos.

Pārskats par ūdenssaimniecības nozari ES

2021. gadā ES ūdenssaimniecības nozare piegādāja dzeramo ūdeni aptuveni 450 miljoniem ES iedzīvotāju. Saskaņā ar *Eurostat* datiem gandrīz 15 500 uzņēmumu darbojas ūdens savākšanas, attīrīšanas un apgādes jomā, un aptuveni 11 000 – notekūdeņu jomā. Lai gan uzņēmumi, kas darbojas ūdenssaimniecības nozarē, galvenokārt darbojas vietējā līmenī, ir vērojama zināma pārrobežu dalība, galvenokārt netiešā veidā, izmantojot ārvalstu uzņēmumiem piederošus vietējos meitasuzņēmumus.

No ekonomiskā viedokļa raugoties, ūdenssaimniecības nozare ir ārkārtīgi kapitālietilpīga nozare ar tirgus nepilnībām, kurās var būt nepieciešama valsts iejaukšanās. Tās ietver, no vienas puses, ūdens neaizstājamo būtību un, no otras puses, neatgūstamo ieguldījumu apmēru tīklos, jo īpaši attālos vai mazapdzīvotos apgabalos, kas saistīti ar ilgu laiku, lai tos kompensētu, un ievērojamu risku. Koncesiju direktīvā ūdenssaimniecības nozarei ir noteikts īpašs režīms, jo ir atzīta tās sabiedriskā nozīme un tirgus nepilnības.

Dalībvalstis ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanai piemēro dažādus pārvaldības modeļus. Veidi, kā tiek organizēti ūdenssaimniecības pakalpojumi, ir atkarīgi no vēsturiskiem, kultūras, ekonomiskiem un sociāliem faktoriem.

Dažādas privātā sektora iesaistes formas ūdenssaimniecības nozarē Eiropā ir meklējamas jau 19. gadsimtā. To līgumu skaits, kuros iesaistīti privātie partneri, sāka ievērojami palielināties pēc 1980. gada. Faktori, kas varētu būt veicinājuši privātā sektora iesaistīšanos, ir, iespējams, uzlabota pakalpojumu kvalitāte un efektivitāte, uzlabota pārvaldības efektivitāte (t. i., vieglāka piekļuve kapitāla tirgiem). Tomēr sabiedrības iesaiste joprojām bija svarīga, lai apmierinātu plašākas sabiedrības vajadzības.

Ūdenssaimniecības nozare kopš 2016. gada 18. aprīļa

Trīs dalībvalstis pilnībā piemēro direktīvas noteikumus koncesijām ūdenssaimniecības nozarē (Čehija, Polija, Rumānija), bet vēl trīs (Bulgārija, Francija, Spānija) tos piemēro daļēji.

Pamatojoties uz "GWI WaterData"[33] vēsturiskajiem datiem ūdenssaimniecības nozarē, dalībvalstīm, kuras ir nolēmušas piemērot direktīvu ūdenssaimniecības jomā, jau iepriekš ir bijusi ievērojama pieredze ar līdzīgu privāto dalību. Turpretim dažās dalībvalstīs, kuras

[33] "GWI Global Ultimate Owners" datubāzē ir informācija par pašvaldību ūdenssaimniecības un notekūdeņu attīrīšanas projektiem, kuros visas kapitālieguldījumu izmaksas vai to daļu sedzis privātais sektors.

nolēma ūdenssaimniecības nozari atstāt ārpus valsts transponēšanas pasākumiem, bija vērojama privātā sektora zināma dalība, it īpaši Itālijā, Vācijā un Portugālē.

Kopš 2016. gada aprīļa ir nodrošināta lielāka pārredzamība attiecībā uz koncesijas līgumiem ūdenssaimniecības nozarē. Saskaņā ar *TED* datiem laikposmā no 2016. līdz 2021. gadam ir saņemti aptuveni 225 paziņojumi par koncesiju piešķiršanu, un to skaits ir pieaudzis no 3 paziņojumiem par koncesiju piešķiršanu 2016. gadā līdz 66 paziņojumiem par koncesiju piešķiršanu 2021. gadā. Lielāko daļu koncesiju (194) noslēdza Francijas līgumslēdzējas iestādes, kam seko iestādes Čehijā (18), Spānijā, Polijā un Rumānijā.

TED reģistrēto paziņojumu par koncesiju piešķiršanu kopējā vērtība ūdenssaimniecības nozarē laikposmā no 2016. līdz 2021. gadam sasniedza gandrīz 7 miljardus EUR. Salīdzinot ar piešķirto koncesiju kopējo vērtību tajā pašā laikposmā (377,5 miljardi EUR), koncesiju vērtība ūdenssaimniecības nozarē ir mazāk nekā 2 %. Arī salīdzinājumā ar citu svarīgu komunālo pakalpojumu nozari – elektroenerģijas nozari – koncesiju vērtība ūdenssaimniecības nozarē ir tikai 3,6 %. Gada kopējais paziņojumu par koncesiju piešķiršanu apjoms ūdenssaimniecības nozarē pirmajos direktīvas darbības gados pieauga, vairāk nekā desmitkārtīgi palielinoties laikposmā no 2016. līdz 2018. gadam. Nākamajos divos gados tas nedaudz samazinājās, bet 2021. gada pieaugums kompensēja šo samazinājumu.

Vidējais piedāvājumu skaits, kas saņemts vienā konkursā par koncesijām ūdenssaimniecības nozarē, un MVU dalība bija nedaudz mazāka nekā vidēji citās nozarēs. To var izskaidrot tādējādi, ka, salīdzinot ar citām nozarēm, ūdenssaimniecības nozare ir ļoti specializēta un kapitālietilpīga. Turklāt koncesionāram ir jābūt finansiāli spējīgam iepriekš segt kopējās ieguldījumu izmaksas, kā arī operacionālos riskus.

Attiecībā uz pārrobežu dalību, šķiet, salīdzinoši bieži notiek pārrobežu dalība konkursos, izmantojot vietējos, bet ārvalstu īpašniekiem piederošus meitasuzņēmumus.

Lielākā daļa ieinteresēto personu uzskata, ka pašreizējās dalībvalstīs pastāvošās sistēmas darbojas labi, un atbalsta ūdenssaimniecības nozares izslēgšanu no direktīvas darbības jomas. Atsaucoties uz piemēriem par ūdenssaimniecības pakalpojumu pārdali, tās apgalvo, ka privātā sektora iesaiste nav uzskatāma par nepieciešamu. No otras puses, uzņēmējdarbības nozares pārstāvji uzsvēra direktīvas pozitīvo pieredzi. Kopumā tika secināts, ka apsaimniekošanas sistēmas izvēle ir atkarīga no vietējiem sabiedrības faktoriem (darbības efektivitāte, ilgtermiņa ieguldījumi, pieejamība cenas ziņā, ūdens saglabāšana, apgādes drošība, sabiedrības veselība utt.).

Tā kā dati ir nepilnīgi, vēl nav iespējams izdarīt nepārprotamus secinājumus par direktīvas ietekmi uz ūdenssaimniecības nozari.

6. PERSPEKTĪVA

Komisija cenšas uzlabot direktīvas darbību, sevišķi – ar jaunām iniciatīvām par datu pārredzamību un kvalitāti.

Direktīvas mērķu sasniegšanā būtiska ir koncesiju konkursu un rezultātu pārredzamība. Tā balstās uz kvalitatīviem datiem par dalībvalstu piešķirtajām koncesijām, kas ir viegli pieejami

visiem iekšējā tirgus dalībniekiem. Komisija plāno vairākas darbības un iniciatīvas, kas uzlabotu pārredzamību un datu vispārējo kvalitāti attiecībā uz direktīvu un tās īstenošanu.

2023. gada 16. martā Komisija paziņoja par **publiskā iepirkuma datu telpas (PPDS)**[34] izveidi. PPDS savienos Eiropas datubāzes, ieskaitot TED datus par publisko iepirkumu un koncesijām, un valstu iepirkuma datu kopas, kas pieejamas valstu portālos, un tās būs ES publiskā iepirkuma un koncesiju digitālās pārveides pamatā. PPDS ļaus veidot datos balstītu politiku. Turklāt publiskā iepirkuma veicēji no PPDS arī gūs labumu, labāk plānojot uzaicinājumus iesniegt piedāvājumus, nosakot etalonus un daloties zināšanās, paplašinot digitalizāciju un atvieglojot krāpšanas un slepenu vienošanos atklāšanu. PPDS arī uzlabos piekļuvi, it īpaši MVU, uzaicinājumiem iesniegt piedāvājumus. Pārredzamībai ir būtiska nozīme arī ES Publikāciju biroja **sagatavošanas darbībā "Publiskā iepirkuma pārredzamība"**[35]. Publikāciju birojs ir noteicis četras jomas, kas saistās ar TED datiem: pieejamība, kvalitāte, lasāmība un sadarbspēja. Ir paredzēts, ka īstenot sagatavošanas darbību palīdzēs vairāki projekti.

Bez tam 2023. gada 17. aprīlī Komisija izveidoja Publiskā iepirkuma veicēju kopienu[36]. **Publiskā iepirkuma platforma** ir iniciatīva, kuras mērķis ir uzlabot sadarbību publiskā iepirkuma jomā. Publiskā iepirkuma veicēji var gūt labumu no zināšanu un paraugprakses apmaiņas visā ES, nevis katrs atsevišķi risināt sarežģītus jautājumus. Kopienas mērķis ir dot iespēju publiskā iepirkuma veicējiem un publiskajā iepirkumā strādājošajiem (pircējiem, piegādātājiem, augstskolu mācībspēkiem un citiem ieinteresētajiem) sadarboties un sazināties ar Eiropas Komisiju, lai veicinātu ar visprogresīvākās tirgus informācijas un zinātības apmaiņu un kopīgu rīcību un sistemātisku sadarbību publiskā iepirkuma jomā. Viens no šīs sadarbības mērķiem ir uzlabot MVU piekļuvi publiskajam iepirkumam un koncesiju tirgum.

7. SECINĀJUMI

Direktīva dalībvalstīs piemērota tikai trīs gadus, tāpēc trūkst informācijas, un tas neļauj pilnvērtīgi salīdzināt ar laiku pirms direktīvas stāšanās spēkā.

Šobrīd šķiet, ka ir pāragri secināt, vai direktīva ir sasniegusi izvirzītos mērķus, proti, palielināt juridisko noteiktību un nodrošināt labāku piekļuvi ES koncesiju tirgum. Tomēr var izdarīt vairākus provizoriskus secinājumus, kas apkopoti turpmāk.

Visas dalībvalstis ir transponējušas direktīvu un izveidojušas **pārraudzības iestādes un struktūras, lai nodrošinātu** koncesiju līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas **noteikumu pareizu un efektīvu īstenošanu**. Tomēr lielākā daļa dalībvalstu joprojām konstatē noteikumu neskaidru interpretāciju un nepareizu piemērošanu.

Ar direktīvu **ir arī uzlabota piešķiršanas procesa pārredzamība**. Kopš 2016. gada **publicēto koncesiju skaits ir pakāpeniski palielinājies.** Lai gan vislielākās vērtības

[34] Komisijas paziņojums "Publiskais iepirkums. Datu telpa, kas ļauj optimizēt publiskos izdevumus, veicina uz datiem balstītas politikas veidošanu un uzlabo MVU piekļuvi iepirkumiem" (2023/C98I/01), OV C 98I, 16.3.2023., 1. lpp.

[35] https://simap.ted.europa.eu/web/simap/preparatory-action-on-transparency-in-public-procurement.

[36] Mājaslapa | Publiskā iepirkuma veicēju kopiena (europa.eu)

koncesijas lielākoties tiek piešķirtas, nepublicējot paziņojumu par līgumu, tātad – bez konkursa izsludināšanas, šo situāciju var izskaidrot ar to, ka šīs koncesijas galvenokārt attiecas uz elektroenerģijas sadali, kurai dažās dalībvalstīs ir raksturīgas īpašas vai ekskluzīvas tiesības vai juridisks monopols. Līdz ar to šie piešķīrumi nerada bažas no Koncesiju direktīvas ievērošanas viedokļa.

Attiecībā uz konkurences līmeni koncesiju konkursos tika novērots, ka **direktīvai nebija konsekventas ietekmes uz dalības līmeni koncesiju līgumu konkursos**.

Turklāt, neraugoties uz to, ka **ES koncesiju tirgus** ir atvērts pretendentiem no citām dalībvalstīm, **tas līdz šim nav piesaistījis daudz pārrobežu dalībnieku.** Šī situācija nav raksturīga tikai koncesiju tirgum, bet drīzāk raksturīga publiskajiem iepirkumiem kopumā, un dažādās dalībvalstīs tā ir ļoti atšķirīga.

Šķiet, ka MVU dalības līmenis pēdējos piecos gados ir cēlies, lai gan **MVU daļa koncesiju tirgū ir relatīvi neliela** salīdzinājumā ar to daļu ekonomikā kopumā.

Ņemot vērā MVU nozīmi ES ekonomikā, pieejamie nepilnīgie pierādījumi liecina, ka dalībvalstīm un līgumslēdzējām iestādēm / līgumslēdzējiem **būtu jāpievērš lielāka uzmanība MVU attiecībā uz koncesiju piešķiršanu**.

Attiecībā uz ūdenssaimniecības nozari jānorāda, ka nepilnīgie dati no nedaudzām dalībvalstīm arī neļauj izdarīt nepārprotamus secinājumus par direktīvas ietekmi uz plašāku ūdenssaimniecības nozari.

Komisija nesen sākusi vairākas iniciatīvas, piemēram, publiskā iepirkuma datu telpu, sagatavošanas darbību publiskā iepirkuma pārredzamībā un publiskā iepirkuma platformu, lai publiskā iepirkuma un koncesiju tirgos vēl vairāk veicinātu datu pārredzamību un kvalitāti.

Ar laiku, ņemot vērā ar direktīvu gūto pieredzi, būs iespējams izvērtēt detalizētāk. Nākamajā ziņojumā, ko Komisija sagatavos, būtu jāprecizē direktīvas faktiskā ietekme koncesiju tirgū.